

Soziologia eta hezkuntza

Hezkuntza-sistema gizarte modernoetan:
funtzioak, aldaketak eta gatazkak

José Taberner Guasp

UNIVERSIDAD DEL PAÍS VASCO

Universidad del País Vasco Euskal Herriko Unibertsitatea

ARGITALPEN
ZERBITZUA
SERVICIO EDITORIAL

Aurkibidea

Aurkezpena	15
Gaztelaniazko laugarren ediziorako oharra	17
1. kapitulua. Soziologia beste zientzien ondoan, eta haren aplikazioa hezkuntzan	19
I. Diskurtso zientifikoa	19
II. Zientzia eta metodo zientifikoa: soziologia	20
III. Soziologia-ikerketako metodoen eta tekniken oinarritzko ezagutza ..	23
IV. Soziologiaren tradizio teoriko nagusiak	24
V. Soziologia, gizarte-zientziak eta gizarte-filosofia	30
VI. Soziologia-objektu baten ikerketaren mailak	31
VII. Soziologia orokorra eta soziologia bereziak (edo adarrak)	33
VIII. Soziologiako teoriaren objektua eta oinarritzko kontzeptuak	34
IX. Pedagogia, soziologia eta eskolako esku-hartzea	36
2. kapitulua. Hezkuntzaren soziologiako teoria eta kontzeptu nagusiak ...	39
I. Hezkuntzaren soziologiaren abiapuntu teorikoak	39
II. Émile Durkheim, hezkuntzaren soziologiaren sortzaile: Comteren positibismoa eta boluntarismo sozializatzailea	40
III. Gatazkaren ikuspegia Marxen teorian: positibismotik harago	42
IV. Menderakuntza eta hezkuntza motak Max Weberren lanetan	45
V. Funtzionalistak, neomarxistak eta neowebertarrak	49
VI. Hezkuntzaren Soziologiari egindako beste ekarpen batzuk	53
VII. Soziologiako kontzeptu komun en oinarri diziplinar baterantz	54
3. kapitulua. Hezkuntza-sozializazioa eta haren eragileak: familia	57
I. Lehen mailako eta bigarren mailako sozializazio-prozesuak	57
II. Sozializazio-agenteak eta hezkuntza-sistema	60

III.	Familia gizarte-talde edo -instituzio gisa	61
IV.	Familiaren unibertsaltasuna eta aniztasuna, eta haren bilakaera	63
V.	Emakumearen estatusa edo rola modernizatzea eta aldatzea	67
VI.	Familiaren funtzioak industria-gizarte aurreratuetan	68
VII.	Familia eta hezkuntza instituzio gisa	69
VIII.	Familia-gatazkak eta horiek eskola-errendimenduan duten eragina . .	71
IX.	Espainiako familiei buruzko oharrak	73
4.	kapituluak. Nortasunaren sozializazioa modernitatean	79
I.	Sozializazioa izaera eratzeko prozesu moduan	79
II.	Izaera kontsumo handiko gizarteetan	81
III.	Gurasoen eta irakasleen rolen aldaketak sozializazio-prozesuan	85
IV.	Parekoeen taldea (edo berdinen taldea) gizarte modernoetan	88
V.	Sozializazioa eta masa-komunikabideak	90
VI.	Hezkuntza-instituzioa eta sozializazioa	96
5.	kapituluak. Eskola eta balioen transmisioa. Ideologia eta espiritu kritikoa	99
I.	Sozializazioa eta hezkuntza morala eskolan	99
II.	Ideologia kontzeptuari buruzko zenbait zehaztapen	100
III.	Mantentze-ideologia eta eraldatze-ideologia	103
IV.	Gizarte-ideologiak eta hezkuntza-politika	104
V.	Erligioaren eta etika eta gizarte-hezkuntzaren irakaskuntza eskola modernoan	106
VI.	Hezkuntza morala Durkheimen eta haren kritikoen arabera	108
VII.	Unibertsaltasun kritikoa, komunitarismoa eta beste jarrera batzuk . .	110
VIII.	Jarrera integratzailea	111
IX.	Ideologia eta birsortze soziokulturala	114
X.	Diskurtso liberala eta gizartea birsortzea eskola demokratikoan	117
XI.	Eskolaren mugak ideologizazio-agente gisa	118
6.	kapituluak. Sozializazioa, hezkuntza eta generoa	121
I.	Sexua eta generoa	121
II.	Generoaren gizarte-eraikuntza	122
III.	Desberdintasun historikoak genero-egiturari: nortasuna, gizarte- posizioak eta -rolak	125
IV.	Eskolaren ekarpena genero-rolak barneratzean: diskriminazioa edo hezkidetzak	127
V.	Generoa eta ikasketetarako sarrera: ikasleen feminizazioa Espainiako hezkuntza-sisteman	129
VI.	Generoa eta unibertsitate-ikasketak aukeratzea	133
VII.	Generoa eta irakasleak	138
7.	kapituluak. Kultura eta hezkuntza	141
I.	Kultura kontzeptua soziologian	141
II.	Oinarrizko ezaugarriak, kultura-unibertsalak eta kultura-aniztasuna	144
III.	Gazteen azpikulturak	146
IV.	Nazioarteko bateratasuna zientzia modernoaren inguruan	149
V.	Eskola eta kultura-aniztasuna	151

VI.	Nazionalismoa, kultura eta eskola	153
VII.	Eskola-politikaren bidez arazo etniko, nazionalista eta linguistikoei aurre egiteko zenbait jarduera	156
8.	kapitulua. Landa-ingurunea, hiri-ingurunea, ingurumena	161
I.	Natura-ingurunea eta gizarte-ingurunea	161
II.	Landa-inguruneari buruzko ikuspegiak	162
III.	Hiritartzeari buruzko zenbait ohar historiko-soziologiko	165
IV.	Hiri-ingurunea eta landa-ingurunea egungo Espainian	167
V.	Landa- edo hiri-ingurunearen eragin sozializatzaileak	171
VI.	Gizarte-ingurunea, hezkuntza-aukerak eta eskola-errendimendua. Eskola landa-ingurunean	173
VII.	Modernizazioa eta landa-ingurunea. Ekologia.	175
VIII.	Ingurumena, gizarte-auzia	178
9.	kapitulua. Gizarte-estratifikazioa eta hezkuntza	183
I.	Gizarte-estratifikazioari buruzko nozioak	183
II.	Estratifikazioari buruzko teoria soziologiko nagusiak	190
III.	Estratifikazioa Espainian xx. mendean amaieran eta xxi. mendean hasieran.	196
IV.	Atxikitako estatusa, eskuratutako estatusa eta ikasketa-maila: gizarte-mugikortasuna eta hezkuntza	198
V.	Hezkuntzarekiko jarrerak gizarte-kokapenaren arabera.	201
VI.	Karreraren prestigio-eskala eta matrikulatutako ikasleen gizarte-be-reizkuntza	202
VII.	Hezkuntza-sistemaren birsortze- eta birbanatze-funtzioa	204
10.	kapitulua. Hezkuntza-instituzioa, garapena eta lana	209
I.	Eskolaren ekonomia-funtzioa	209
II.	Nekazaritza-gizartea eta industria-gizartea	210
III.	Industria-gizarte aurreratua edo industriondoko gizartea	213
IV.	Hezkuntza eta eskaintza/eskaera ekoizpen- eta lan-merkatuan	215
V.	Giza kapitalaren teoriaren eztabaida. Gizarte-kapitala	216
VI.	Lan-kualifikazioaren eta enpleguaren egungo joerak	218
VII.	Prestakuntza-aldia luzatzea eta lana/langabezia	220
11.	kapitulua. Hezkuntza eta gizarte-aldaketa	227
I.	Gizarte-aldaketa kontzeptua: interakzioa eta gizarte-aldaketa.	227
II.	Eboluzioa, garapena, modernizazioa, aurrerabidea eta atzerabidea gizartean	229
III.	Gizarte-aldaketari buruzko teoriak.	230
IV.	Gizarte-kohesioa <i>versus</i> gizarte-dinamizazioa.	233
V.	Aldaketa instituzionalizatzea industria-gizarte aurreratuetan	234
VI.	Eskola: gizarte-kontrolerako agentea ala modernizazio- eta aldaketa-agentea?	236
VII.	Hezkuntza-instituzioa kontraesan- eta gatazka-eremu.	238
VIII.	Ondorio moduan	242

12. kapitulua. Hizkuntza eta modernitatea. Espainiaren kasu historikoa . . .	247
I. Modernitatearen esparru historikoa	247
II. Modernitateari buruzko eztabaida	250
III. Espainia eta modernitatea. Eskola-sistema modernoaren tipologia. . .	254
IV. Espainiako lehen ilustratuak eta hezkuntza-sistema aurremodernoa. . .	256
V. Modernizazio liberalaren lehenengo saiakerak (1812-1931).	258
VI. Bigarren Errepublika: modernizatzeko bultzada zapuztu bat	261
VII. Hezkuntza-sistema frankista: tradizionalismo atzerakoia eta sare bi- koitza	264
VIII. Hezkuntza-sistema liberal-sozialerantz	268
Aipatutako bibliografia	277
Autoreen glosategia	283
Terminoen glosategia	289
Hiztegia	299
Euskara-Gaztelania	299
Gaztelania-Euskara	303